

Zadeva C-644/23 (Stangalov)ⁱ**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

26. oktober 2023

Predložitveno sodišče:

Sofiyski gradski sad (Bolgarija)

Datum predložitvene odločbe:

26. oktober 2023

Obtoženec:

IR

Predmet postopka v glavni stvari

Obvestitev pobeglega obtoženca, da bo zoper njega potekalo sojenje, glede na njegovo pravico do novega sojenja v njegovi navzočnosti.

Predmet in pravna podlaga predloga

Ta predlog je bil vložen na podlagi člena 267, prvi odstavek, točka (b), PDEU.

Vprašanja za predhodno odločanje

Ali je s členom 9 v povezavi s členom 8(4) oziroma (2) Direktive 2016/343 združljiv nacionalni zakon – člen 423(1), drugi stavek, prva alternativa, NPK – v skladu s katerim obtoženec, ki je bil obsojen v nenavzočnosti, nima pravice do novega sojenja v svoji navzočnosti, če je pobegnil, potem ko je bil v predkazenskem postopku okvirno obveščen o obtožbi, in ravno zaradi tega pobega ni mogel biti obveščen niti o celotni obtožbi niti o sodnem postopku, ki se je začel na podlagi te obtožbe, niti o posledicah izostanka s sojenja, pri čemer tudi nima pravice do novega sojenja v svoji navzočnosti, če ga zagovarja odvetnik,

ⁱ Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

postavljen po uradni dolžnosti, ne da bi se pri tem upoštevalo, da s tem odvetnikom nima stika?

Če je odgovor na prejšnje vprašanje nikalen: ali člen 8 Direktive 2016/343 in člen 47 Listine nalagata ali omogočata predložitvenemu sodišču, da zavrne vsebinski preizkus obtožbe zoper takega obtoženca in izdajo sodbe zoper njega v njegovi nenavzočnosti, če je predložitveno sodišče na podlagi zanesljivih podatkov prepričano, da bo najvišji nacionalni pravosodni organ, ki je izključno pristojen za odločanje o predlogu obtoženca, ki je bil obsojen v nenavzočnosti, za novo sojenje v njegovi navzočnosti, v obravnavanem primeru zavrnil ta predlog in postopka ne bo obnovil zato, ker ne bo uporabil ureditve iz člena 9 v povezavi s členom 8(4) oziroma (2) Direktive, ampak nacionalno pravo, in bo tako obtožencu, ki je bil obsojen v svoji nenavzočnosti, odrekel pravico biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku, ki je zagotovljena s pravom Unije?

Navedena zakonodaja in sodna praksa Unije

Direktiva (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku (UL 2016, L 65, str. 1), zlasti njene uvodne izjave od 36 do 39 in njeni člani od 8 do 10.

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, člen 47.

Sodba z dne 19. maja 2022, C-569/20, ECLI:EU:C:2022:401 (v nadaljevanju: sodba C-569/20).

Sodba z dne 17. decembra 2020, C-416/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1042 (v nadaljevanju: sodba C-416/20).

Sodba z dne 15. septembra 2022, C-420/20, ECLI:EU:C:2022:679 (v nadaljevanju: sodba C-420/20).

Navedene nacionalne določbe

Konstitutsia na Republika Bulgaria (ustava Republike Bolgarije).

Nakazatelno-protsesualen kodeks (zakonik o kazenskem postopku, v nadaljevanju: NPK).

Osumljena oseba je med preiskavo v predkazenskem postopku uradno obdolžena s posebnim pravnim aktom (v nadaljevanju: odredba na podlagi člena 219 NPK), v katerem so navedeni bistveni dejanski in pravni vidiki obtožbe. Osumljena oseba je s tem pravnim aktom obveščena, da je uradno obdolžena storitve določenega kaznivega dejanja, in se ji z njim omogoči, da se izreče o obtožbi in da vloži predloge.

Drugi del predkazenskega postopka vključuje dejanja državnega tožilca po zaključku preiskave. Državni tožilec se lahko odloči, da bo z obtožnico, ki jo vloži pri sodišču, vložil obtožbo.

V praksi se vsebina odredbe na podlagi člena 219 NPK vključi v zaključni del obtožnice na podlagi člena 246 NPK. Del obtožnice, ki se nanaša na dejansko stanje, vsebuje podrobne navedbe o kaznivem dejanju, ki ga je storil obdolženec, o času, kraju in načinu storitve kaznivega dejanja, o oškodovani osebi in o višini škode.

Sodna faza se začne z vložitvijo obtožnice pri sodišču. Sodišče sprejme nekatere ukrepe za obvestitev obtoženca s tem, da mu pošlje prepis obtožnice in ga uradno obvesti o nekaterih okoliščinah, med drugim tudi o tem, da bo o tej obtožnici potekalo sojenje in da se v kazenski zadevi pod določenimi pogoji lahko sodi in odloči v njegovi nenavzočnosti (v nadaljevanju: postopek iz člena 247c NPK). Ko obdolženec (ki se zdaj imenuje obtoženec) prejme obtožnico na podlagi člena 246 NPK in informacije, ki so ji priložene, prvič izve, da bo potekalo sojenje, na katerem se bo obravnavalo vprašanje, ali je obtožba dokazana in ali bo spoznan za krivega in mu bo izrečena določena kazen. Takrat je obveščen tudi o tem, da bo lahko v kazenski zadevi odločeno kljub njegovi odsotnosti.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Pri dejanskem stanju v postopku v glavni stvari gre za dejansko stanje, ki je bilo opisano že v predlogu za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-569/20. Predložitveno sodišče želi popraviti svojo napačno ugotovitev dejanskega stanja in pojasniti, da je IR v resnici v predkazenskem postopku osebno prejel obtožbo (odredba na podlagi člena 219 NPK), ni pa prejel obtožnice, na podlagi katere se je začel sodni postopek (obtožnica na podlagi člena 246 NPK), to je obtožnice, ki je bila vložena pri sodišču.
- 2 Obtožnica je bila zoper IR vložena zaradi dveh kaznivih dejanj: zaradi sodelovanja v hudodelski združbi, organizirani za storitev davčnih kaznivih dejanj, in zaradi pomoči pri storitvi konkretnega davčnega kaznivega dejanja.
- 3 Odredba na podlagi člena 219 NPK je bila v predkazenskem postopku zoper IR izdana 18. aprila 2016 in mu vročena naslednji dan; zastopal ga je odvetnik, ki ga je pooblastil. IR se raje ni izrekel o obtožbi in je zgolj navedel, da je v tujini; poleg tega je sporočil nov naslov, na katerem je dosegljiv.
- 4 Državni tožilec je po zaključku preiskave 9. decembra 2016 sestavil obtožnico na podlagi člena 246 NPK. Nato je poslal te dokumente sodišču, s čimer se je začel sodni postopek v glavni stvari.
- 5 Predložitveno sodišče je od leta 2016 večkrat poskušalo pozvati IR na obravnavo, pri čemer ga ni moglo najti niti na naslovu, ki ga je sam navedel. Pooblaščen odvetnik ga je prenehal zagovarjati, ker ni imel stika z njim. Nato so bili

zaporedoma postavljeni trije zagovorniki po uradni dolžnosti, ki niso imeli stika z IR ali njegovimi sorodniki. Načeloma ni jasno, ali IR ve, da je bila sestavljena obtožnica, da je ta obtožnica predmet preizkusa pred sodiščem (to je, da zoper njega poteka sodni postopek) in da mu je bil postavljen zagovornik po uradni dolžnosti.

- 6 Po zadnjih najnovejših informacijah v zvezi z IR je bil ta v treh drugih kazenskih postopkih pravnomočno obsojen in se ga išče zaradi prestajanja kazni, ki so mu bile izrečene; poleg tega se ga išče tudi v postopku v glavni stvari. Vendar ga ni mogoče najti.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

Obrazložitev prvega vprašanja za predhodno odločanje

- 7 Predložitveno sodišče, potem ko je preučilo obrazložitev sodbe Sodišča v zadevi C-569/20, ugotavlja, da je pravni položaj IR zajet s členom 8(4) Direktive 2016/343, tako da bi imel pravico do novega sojenja.
- 8 To naj bi bilo tako, ker naj bi IR pobegnil, potem ko naj bi mu bila vročena odredba na podlagi člena 219 NPK, ki naj – na podlagi nacionalnega prava – ne bi vsebovala potrebne informacije, da naj bi v prihodnosti potekalo sojenje. Dejansko se ta informacija poda šele z vročitvijo obtožnice na podlagi člena 246 NPK in izvedbo postopka iz člena 247c NPK.
- 9 Zato IR dejansko ni bil obveščen o sojenju, pri čemer je ta obvestitev osnovni pogoj za uporabo člena 8(2) Direktive 2016/343.
- 10 Zlasti ni bil obveščen:
- o obtožnici na podlagi člena 246 NPK, kar pomeni, da [ni] bil obveščen o vrsti in naravi obtožbe zoper njega, da bi lahko uveljavljal svojo pravico do obrambe (člen 6(3) Direktive 2012/13) in presodil, ali bo osebno navzoč;
 - tudi ne o tem, da bo sploh potekalo sojenje, vključno z datumom in krajem sojenja (sodba C-569/20, točki 41 in 42);
 - tudi ne o posledicah njegovega izostanka (točka 40);
 - prav tako ga ne zastopa odvetnik, ki mu zaupa (točka 56).
- 11 Čeprav ga ni mogoče obvestiti zgolj zato, ker je pobegnil, pravica do novega sojenja zaradi tega pobega v skladu s členom 9, členom 8(4), prvi stavek, in uvodno izjavo 39, prvi stavek, Direktive 2016/343 ter v skladu s točkama 46 in 47 sodbe C-569/20 ni izključena.
- 12 Zlasti ni podana kvalificirana nenavzočnost (tudi v obliki pobega) pod pogoji iz člena 8(2) Direktive 2016/343, kot je opisana v točki 48 sodbe C-569/20, in sicer

nenavzočnost, pri kateri obtožena oseba „[...] ve, da bo zoper njo potekalo sojenje“ in „je prejela zadostne informacije, da bi vedela, da bo zoper njo potekalo sojenje“ (točka 59, drugi stavek, in izrek).

- 13 Prav tako ni podano dejansko stanje, ki ga je Sodišče izrecno opisalo v točkah 57 in 58 sodbe C-569/20, ki ga je obravnavalo le zaradi napake predložitvenega sodišča, in sicer pravilna vročitev obtožnice na podlagi člena 246 NPK, ki je, kot se je izkazalo, temeljila na kršitvah procesnega prava, in poznejša nemožnost vročitve nove, popravljene obtožnice na podlagi člena 246 NPK IR zaradi njegovega pobega. IR zaradi njegovega pobega dejansko sploh ni bila vročena obtožnica na podlagi člena 246 NPK.
- 14 Kljub temu Sodišče v točki 58, tretji stavek, sodbe C-569/20 navaja, da je mogoče šteti, da gre za pobeg v smislu točke 48, če „vsebina novega obtožnega akta ustreza prvotnemu obtožnemu aktu“. Glede na nacionalno pravo se vsebina odredbe na podlagi člena 219 NPK bistveno razlikuje od vsebine obtožnice na podlagi člena 246 NPK, ker imata akta v postopku različna namena.
- 15 Zato predložitveno sodišče meni, da pravni položaj IR ni zajet s področjem uporabe člena 8(2) Direktive 2016/343, ker ni izpolnjen nobeden od treh pogojev iz tega člena. Zaradi tega bi imel, če bi zoper njega potekalo sojenje in bi bil spoznan za krivega ter v svoji nenavzočnosti obsojen na določeno kazen, v skladu s členom 9 Direktive 2016/343 pravico do novega sojenja v svoji navzočnosti.
- 16 Predložitveno sodišče opozarja, da pravni položaj IR na podlagi nacionalnega prava spada na področje uporabe člena 423(1), drugi stavek, prva alternativa, NPK, v skladu s katerim, če bi zoper njega potekalo sojenje in bi bil spoznan za krivega ter v svoji nenavzočnosti obsojen na določeno kazen, ne bi imel pravice do novega sojenja v svoji navzočnosti.
- 17 Razlog za to je, da je IR pobegnil, potem ko mu je bila vročena odredba na podlagi člena 219 NPK, in ravno zaradi tega pobega ni mogoče izvesti postopka iz člena 247c NPK, tako da ga ni mogoče obvestiti o obtožnici na podlagi člena 246 NPK, sojenju in posledicah izostanka s tega sojenja.
- 18 IR v skladu s členom 423(1), drugi stavek, prva alternativa, NPK nima pravice do novega sojenja v svoji navzočnosti.
- 19 Poleg tega za zakonitost izvedbe sojenja v nenavzočnosti IR zadostuje, da ga zastopa odvetnik, pri čemer ni treba, da IR temu odvetniku zaupa. Dejansko se ne zahteva, da je nenavzoči obtoženec sploh v kakršnemkoli stiku s svojim odvetnikom.
- 20 Zato zastopanje po odvetniku, postavljenem po uradni dolžnosti, ki ga ne pozna in ki ga ni pooblastil za svojo obrambo, v celoti izpolnjuje zahtevo iz člena 94(1), točka 8, NPK in ni razlog za to, da bi se mu dovolilo novo sojenje v njegovi navzočnosti in ob udeležbi odvetnika, ki bi ga sam izbral.

- 21 Zaradi tega predložitveno sodišče meni, da je pravni položaj IR na podlagi nacionalnega prava zajet s členom 423(1), drugi stavek, prva alternativa, NPK. Če bi zoper njega potekalo sojenje in bi bil spoznan za krivega ter v svoji nenavzočnosti obsojen na določeno kazen, na podlagi te določbe ne bi imel pravice do novega sojenja v svoji navzočnosti.
- 22 Predložitveno sodišče zato meni, da sta člen 9 v povezavi s členom 8(4) v povezavi z (2) Direktive 2016/343 in člen 423(1), drugi stavek, prva alternativa, NPK v jasnem nasprotju. Prvonavedena določba IR zagotavlja pravico do novega sojenja, medtem ko drugonavedena določba to pravico izključuje.
- 23 V tem okviru se postavlja prvo vprašanje za predhodno odločanje, s katerim se sprašuje, ali si navedeni določbi dejansko nasprotujeta.

Obrazložitev drugega vprašanja za predhodno odločanje

- 24 Drugo vprašanje se postavlja le za primer, da bi Sodišče odločilo, da člen 423(1), drugi stavek, prva alternativa, NPK ni v skladu s pravom Unije. To bi samo po sebi pomenilo, da se te določbe ne bi smelo uporabiti. V tem primeru bi obnovo kazenskih postopkov, izvedenih v nenavzočnosti obtoženca, urejal člen 9 v povezavi s členom 8(4) oziroma (2) Direktive 2016/343; to velja tudi za postopek v glavni stvari, v obravnavanem primeru za IR.
- 25 Konkretnije ima IR kot obtoženec v državi članici pravico do novega sojenja, če je obsojen v nenavzočnosti; ta pravica izhaja neposredno iz člena 9 v povezavi s členom 8(4) oziroma (2) Direktive 2016/343, ki imata neposredni učinek (sodba C-569/20, točka 28 in izrek, in sodba C-416/20, točka 55, drugi stavek).
- 26 Drugo vprašanje je potrebno zato, ker je predložitveno sodišče prepričano, da IR v resnici ne bi mogel uveljavljati te pravice. V to pa je prepričano zaradi sodne prakse Varhoven sad (vrhovno [kasacijsko] sodišče, Bolgarija) v zvezi z obnovo kazenskih postopkov, v katerih se je sodilo v nenavzočnosti obtožencev. V tej sodni praksi se upošteva zgolj nacionalno pravo (člen 423 NPK), ne pa tudi pravo Unije, vključno s členoma 8 in 9 Direktive 2016/343.
- 27 Na prvem mestu je treba ugotoviti, da je besedilo člena 8(2)(a) in (b) te direktive dovolj natančno in brezpogojno, ne glede na morebitne dvome: da se ji lahko odreče pravica do novega sojenja, je morala biti oseba, obsojena v nenavzočnosti, obveščena o „sojenju“. Ker je očitno, da gre pri obvestitvi o odredbi na podlagi člena 219 NPK za nekaj drugega kot pri obvestitvi o sojenju, ni dvoma, da se nacionalna ureditev bistveno razlikuje od ureditve Unije. Varhoven sad (vrhovno sodišče) kljub temu tudi po izteku roka za prenos Direktive (1. april 2018) še naprej uporablja nacionalno pravo, ne da bi se mu zdelo potrebno v svojih odločbah obravnavati to nasprotje ali vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe.
- 28 Na drugem mestu je treba opozoriti, da je mogoče vse upoštevne dvome v zvezi z nezdržljivostjo nacionalnega prava s pravom Unije, če so ti sploh možni,

odpraviti, če se podrobneje preuči sodna praksa Sodišča. Bistvena je sodba v zadevi C-569/20, v kateri Sodišče v njenem izreku jasno ugotavlja, da oseba, obsojena v nenavzočnosti, nima pravice do novega sojenja v svoji navzočnosti le, če „je prejela zadostne informacije, da bi vedela, da bo zoper njo potekalo sojenje“ in je nato pobegnila. Na podlagi nacionalnega prava ni sporno, da gre pri obvestitvi o odredbi na podlagi člena 219 NPK za nekaj drugega kot pri obvestitvi o sojenju. Dejansko je odločitev o sestavi obtožnice na podlagi člena 246 NPK prvi korak za začetek sojenja, vendar se ta odločitev sprejme dolgo časa po obvestitvi obdolženca o odredbi na podlagi člena 219 NPK.

- 29 Sodna praksa Varhoven sad (vrhovno sodišče) se kljub sodbi Sodišča v zadevi C-569/20 ni spremenila. Varhoven sad (vrhovno sodišče) ne uporablja neposredno prava Unije, ne obravnava vprašanja, ali je nacionalno pravo v nasprotju s pravom Unije, in ne vlaga predlogov za sprejetje predhodne odločbe v zvezi s tem vprašanjem. Namesto tega še naprej uporablja nacionalno pravo in na podlagi člena 423(1), drugi stavek, prva alternativa, NPK zlasti zavrača obnovo kazenskih postopkov, v katerih je bilo odločeno v nenavzočnosti obtožencev.
- 30 Tudi [morebitni predlog] IR bo zagotovo zavrnjen na ta način, če bo spoznan za krivega in obsojen v svoji nenavzočnosti ter bo nato uveljavljal pravico do novega sojenja v svoji navzočnosti.
- 31 Kar zadeva gotovost kršitve pravice IR biti navzoč na sojenju:
- 32 Ta gotovost temelji na merilih, ki jih je Sodišče Evropske unije izoblikovalo v drugih podobnih zadevah. Vendar se ta merila nanašajo na vzajemna razmerja med nacionalnimi sodnimi pristojnostmi različnih držav, ne pa na vzajemna razmerja med posameznimi stopnjami znotraj nacionalne sodne pristojnosti.
- 33 Sodišče Evropske unije je že navedlo, da je treba opraviti preizkus v dveh fazah, če v postopku za izvršitev evropskega naloga za prijetje (ENP) obstaja nevarnost kršitve temeljne pravice do poštenega sojenja (sodba z dne 31. januarja 2023, C-158/21, ECLI:EU:C:2023:57, točke 97, 98 in 102; sodba z dne 17. decembra 2020, C-354/20 in C-412/20, ECLI:EU:C:2020:1033, točka 51, in sodba z dne 22. februarja 2022, C-562/21 in C-563/21, ECLI:EU:C:2022:100, točka 66).
- 34 V okviru prve faze je treba preveriti, ali obstajajo objektivni, zanesljivi, natančni in ustrezno posodobljeni elementi, ki dokazujejo obstoj resnične nevarnosti, da bo zaradi sistemskih ali splošnih pomanjkljivosti v delovanju pravosodnega sistema kršena pravica do poštenega sojenja (v postopku v glavni stvari v obliki kršitve pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku). V tem primeru je treba opraviti splošno presojo delovanja pravosodnega sistema (sodba C-158/21, točki 102 in 103; sodba C-354/20, točka 54, in sodba C-562/21 in C-563/21, točki 67 in 77).
- 35 V postopku v glavni stvari je treba na vprašanje, ki je predmet prve faze preizkusa, odgovoriti pritrdilno. Taki elementi obstajajo v obliki izrecnega in jasnega zakonskega besedila (člen 423(1), drugi stavek, prva alternativa, NPK). V

skladu z njim obtoženci, ki so po vročitvi odredbe na podlagi člena 219 NPK pobegnili, načeloma in brez izjeme nimajo več pravice do novega sojenja v svoji navzočnosti. To ni pogojeno s tem, da so bili obveščeni o sojenju in o posledicah izostanka. To prav tako ni pogojeno s tem, da zaupajo odvetniku, ki jih zastopa.

- 36 V okviru druge faze je treba preveriti, v kolikšni meri lahko te pomanjkljivosti konkretno in neposredno vplivajo na pravni položaj IR glede na osebne okoliščine te osebe, naravo kaznivega dejanja in druge okoliščine, pri čemer mora biti nevarnost, da bo kršena pravica do poštenega sojenja, „očitna“ (sodba C-158/21, točki 106 in 107; sodba C-354/20, točka 55, in sodba C-562/21 in C-563/21, točka 82).
- 37 V postopku v glavni stvari je treba na vprašanje, ki je predmet druge faze preizkusa, odgovoriti pritrdilno. Varhoven sad (vrhovno sodišče) izrecno in jasno zakonsko besedilo (člen 423(1), drugi stavek, prva alternativa, NPK) uporablja dobesedno, brez kakršnegakoli odstopanja. Zato obstaja dolgoletna, jasna in stalna sodna praksa Varhoven sad (vrhovno sodišče), v skladu s katero se osebam, obsojenim v nenavzočnosti, odreče pravica do novega sojenja v njihovi navzočnosti, če so po vročitvi odredbe na podlagi člena 219 NPK pobegnile in zaradi tega niso bile obveščene o sojenju, na katerem so bile obsojene v nenavzočnosti. Zato nobene okoliščine v zvezi z osebnim položajem IR ali naravo kaznivega dejanja ali drugimi vidiki ne morejo preprečiti, da se ta zakon in ta sodna praksa zanj ne bi uporabila.
- 38 Nasprotno: ker gre za dve hudi kaznivi dejanji, dolgoletni namerni pobeg in tri druge pravnomočne obsodbe (v zvezi s katerimi lahko IR morda prav tako vloži predlog za novo sojenje v svoji navzočnosti), bo Varhoven sad (vrhovno sodišče) predlog IR za novo sojenje v njegovi navzočnosti zagotovo zavrnilo, če bo ta predlog v postopku v glavni stvari vložen po morebitni obsodbi v nenavzočnosti.
- 39 Ta gotovost izpolnjuje merilo, da „obstaja resnična nevarnost kršitve [...] pravice do poštenega sojenja“ iz točk 61 in 66 sodbe C-354/20 in točk 82 in 84 sodbe C-562/21, in merilo, da „obstajajo resni in utemeljeni razlogi za prepričanje“ iz točk 88, 89 in 101 sodbe C-562/21.
- 40 To gotovost potrjuje dejstvo, da se sodna praksa Varhoven sad (vrhovno sodišče) ni spremenila niti po 19. maju 2022, ko je bila razglašena sodba Sodišča v zadevi C-569/20. Varhoven sad (vrhovno sodišče) zlasti ne obravnava členov 8 in 9 Direktive 2016/343 in sodne prakse Sodišča v zvezi s tema členoma ter se mu ne zdi potrebno vložiti predloga za sprejetje predhodne odločbe v zvezi z očitno neskladnostjo člena 423(1), drugi stavek, prva alternativa, NPK.
- 41 Zato je predložitveno sodišče prepričano, da IR ne more uveljavljati pravice do novega sojenja, ki jo ima na podlagi prava Unije.
- 42 Bolgarsko pravo dejansko ne določa nobenih pravnih sredstev zoper možne pomanjkljivosti v sodni praksi Varhoven sad (vrhovno sodišče), ki se nanaša na obnovo postopkov iz člena 423 NPK, v katerih se odloči v nenavzočnosti, ker je

Varhoven sad (vrhovno sodišče) edino sodišče, ki odloča o tem vprašanju (za drugačen položaj glede tega glej sodbo C-158/21, točka 112, in sodbo C-562/21, točki 91 in 92).

- 43 Kar zadeva komunikacijo med predložitvenim sodiščem in Varhoven sad (vrhovno sodišče):
- 44 Sodišče Evropske unije je v svoji sodni praksi razvilo pravno sredstvo, s katerim se lahko prepreči kršitev pravice, zagotovljene s pravom Unije, in sicer lahko izvršitvena država od odreditvene države zahteva nekatera jamstva (sodba z dne 5. aprila 2016, C-404/15 in C-695/15, v zvezi z razmerami v kazenskem zavodu, točka 103).
- 45 Ta se v postopku v glavni stvari ne uporablja, ker v skladu z naravo vzajemnih razmerij med pravosodnimi organi v bolgarski pravni ureditvi ni dopustno, da bi predložitveno sodišče od Varhoven sad (vrhovno sodišče) zahtevalo jamstvo, da bo v svoji sodni praksi spoštovalo pravo Unije.
- 46 Poleg tega predložitveno sodišče na podlagi nacionalnega prava načeloma ni pristojno za preizkus, ali ima IR pravico do obnove postopka. Vprašanje je, ali ima to pristojnost na podlagi člena 8 Direktive 2016/343, ker je Sodišče že odločilo, da pravo Unije nacionalnemu sodišču, ki v kazenskem postopku v nenavzočnosti obtoženca sodi pod takimi pogoji, da ima ta priznано pravico do novega sojenja, ne nalaga, da v sodbi izrecno navede to pravico (sodba z dne 8. junija 2023, C-430/22, ECLI:EU:C:2023:458, izrek).
- 47 To pristojnost ima na podlagi nacionalnega prava le Varhoven sad (vrhovno sodišče), ki bo šele po tem, ko bo IR, če bo obsojen v nenavzočnosti, vložil predlog, ugotovilo, kakšno je dejansko stanje v obravnavanem primeru, in na tej podlagi v skladu s svojim stališčem uporabilo pravo.
- 48 Zato pravne ugotovitve predložitvenega sodišča, vključno s tistimi iz obravnavanega predloga za sprejetje predhodne odločbe, nimajo pravnega pomena za Varhoven sad (vrhovno sodišče).
- 49 Kar zadeva obseg vprašanja:
- 50 Predložitveno sodišče poudarja, da predmet vprašanja za predhodno odločanje ni skladnost sodne prakse Varhoven sad (vrhovno sodišče) v zvezi z obnovo postopkov, v katerih se odloči v nenavzočnosti obtoženca, s pravom Unije. Ta sodna praksa se navaja zgolj kot objektivno dejstvo, ki ga mora predložitveno sodišče upoštevati pri odločitvi, ali naj sodi in odloči o obtožbi zoper IR ali pa naj sojenje in odločanje zavrne.
- 51 Predmet vprašanja za predhodno odločanje je skladnost prihodnje odločitve, ki jo bo sprejelo predložitveno sodišče o izvedbi ali neizvedbi kazenskega postopka zoper IR v njegovi nenavzočnosti.

- 52 Ker predložitveno sodišče ravno opravlja preizkus obtožbe zoper IR, zanj velja neposredna obveznost izvesti kazenski postopek tako, da bo spoštovana pravica IR biti navzoč na sojenju. Konkretnije zanj velja „absolutna obveznost [...]“, da v svojem pravnem redu spoštuje vse določbe prava Unije, vključno z Direktivo 2016/343“ (sodba C-416/20, točka 55).
- 53 Spoštovanje člena 9 Direktive zlasti pomeni, da je treba zagotoviti pravico obtoženca biti navzoč na sojenju, tudi če sodna odločba v njegovi nenavzočnosti ni bila izdana pod pogoji kvalificirane nenavzočnosti v smislu člena 8(2) Direktive. Pri tem jamstvu gre za gotovost, da bo zgolj s tem, da bo vložil predlog, dobil novo sojenje, ki bo zdaj potekalo v njegovi navzočnosti.
- 54 Če tega jamstva ni, se postavlja vprašanje, ali mora predložitveno sodišče zavrniti izvedbo kazenskega postopka in sprejetje meritorne odločitve zoper IR.
- 55 Kar zadeva zavrnitev izvedbe kazenskega postopka:
- 56 Ravno v tem okviru se postavlja drugo vprašanje za predhodno odločanje. Nanaša se na možnost in naravo morebitne odločitve predložitvenega sodišča, da ne izvede kazenskega postopka zoper IR.
- 57 Na prvem mestu je treba opozoriti, da je predmet obtožbe zoper IR sodelovanje v hudodelski združbi, organizirani za storitev davčnih kaznivih dejanj, in pomoč pri storitvi konkretnega davčnega kaznivega dejanja. To sta področji, ki ju ureja pravo Unije, ki zlasti zahteva, da se ta kazniva dejanja kaznujejo (člen 3 Okvirnega Sklepa 2008/841 z dne 24. oktobra 2008 o boju proti organiziranemu kriminalu, UL 2008, L 300, str. 42, in člen 7 Direktive 2017/1371 z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava, UL 2017, L 198, str. 29).
- 58 Zaradi tega bi bila odločitev predložitvenega sodišča, da ne izvede kazenskega postopka zoper IR, v očitnem nasprotju s tema pravnima aktoma.
- 59 Na drugem mestu je treba opozoriti, da bi bilo mogoče to zavrnitev upravičiti le, če bi bil kazenski postopek sicer izveden pod pogoji, ki bi preprečevali pošteno sojenje. Konkretnije, ko člen 3 Okvirnega sklepa 2008/841 in člen 7 Direktive 2017/1371 zahtevata kaznovanje ustreznih kaznivih dejanj, to pogojujeta s tem, da se kaznovanje opravi po postopkih, ki jih določa pravo Unije, in ob spoštovanju temeljnih pravic zadevnih oseb, tako da je zagotovljeno pošteno sojenje (člen 47, drugi odstavek, Listine) in se spoštujeta pravica do obrambe in pravica obtoženca biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku, pri čemer sta to pravici, ki sta izrecno priznani s pravom Unije, ob kršitvi katerih morajo biti zagotovljena dovolj učinkovita pravna sredstva (člen 47, prvi odstavek, Listine).
- 60 Zato predložitveno sodišče sprašuje, ali lahko gotovost, da pravica IR biti navzoč na sojenju ne bo spoštovana, ker bo Varhoven sad (vrhovno sodišče) zavrnilo njegov predlog za novo sojenje v njegovi navzočnosti, posledično privede do tega,

da predložitveno sodišče zavrne izvedbo kazenskega postopka zoper njega in njegovo morebitno obsodbo.

- 61 Ta zavrnitev ima lahko dva vidika.
- 62 Ali predložitveno sodišče namreč obvezno ne sme izvesti kazenskega postopka, ker zagotovitev poštenega sojenja, ki je izraženo v pravici IR biti navzoč na sojenju (ki je v primeru obsodbe v nenavzočnosti zagotovljeno ravno s pravico do novega sojenja iz člena 9 Direktive), prevlada nad potrebnostjo kaznovanja kaznivih dejanj, ki jih je morda storil (sodba z dne 17. januarja 2019, C-310/16, ECLI:EU:C:2019:30, točki 33 in 34). Poleg tega je Sodišče že presodilo, da člen 8 Direktive 2016/343 državam članicam ne nalaga izvajanja sojenj v nenavzočnosti, ampak pod določenimi pogoji le omogoča taka sojenja (sodba C-420/20, točka 37).
- 63 Ali pa ima predložitveno sodišče možnost preizkusiti, ali naj kljub gotovosti, da bo pravica IR biti navzoč kršena, izvede kazenski postopek, s tem, da preizkusi, ali potrebnost preprečitve nekaznovanosti prevladuje nad pravico IR biti navzoč na sojenju. Če je odgovor pritrdilen, katera merila je treba uporabiti za ta preizkus?

DELOVNI DOKUMENT